

Prof. Grosheide schrijft over de mogelijke oplossing van het bezwaarden-vraagstuk in „N.-H. Kbl.” Hij teekent de groepering, die uitwijst, dat elk geval weer afzonderlijk moet bezien worden. We lezen:

Er zijn menschen, gelijk we er een vorige week over schreven. Die, nu ja, nog wel lid zijn van een gereformeerde kerk, maar even goed Hervormd of Lutherisch konden zijn. Menschen, die over allerlei anders denken dan de doorsnee-Gereformeerde, en die — en dat is erger — het eigenlijk ook met de belijdenis niet eens zijn. Zulke menschen houden zich doorgaans rustig. Eigenlijk is heel het kerkelijk leven hun geen moeite en inspanning waard.

Maar nu is de zaak-Geelkerken gekomen. En nu zien ze hier een uitweg om tot een toestand te komen, dien ze toch zelf beter achten. Zulke menschen zijn niet bezwaard geworden door de Synode van Assen, ze waren het feitelijk al lang. Maar de Synode is er bij gekomen, die heeft hun nog eens goed doen zien, wat Gereformeerd zijn eigenlijk beteekent. En nu zeggen ze niet meer vrijmoedigheid dan te voren, zoo zijn, willen we niet.

Een tweede groep staat inderdaad achter Dr. Geelkerken, is het dogmatisch met hem eens, in elk geval niet met de Synode eens. Deze groep heeft de beslissingen der Synode onderzocht, de rapporten gelezen, en is tot het oordeel gekomen, dat de Synode dwaalde. Deze broeders en zusters zijn inderdaad bezwaard over de beslissingen van de Synode van Assen.

Heel duidelijk zien we nog een derde groep. Menschen, die het dogmatisch met de Synode eens zijn, maar die meenen, dat de Synode Dr. Geelkerken of den toenmaligen kerkeraad van Amsterdam-Zuid niet goed heeft behandeld. Of die meenen, dat de zaak de moeite niet waard was om daarvoor te schorsen, dat het althoewel niet juiste gevoelen niet zoo ernstig was, dat het niet kon worden geluid.

De naam „bezwaard” zegt dus nog niets, oordeelt prof. Grosheide. Men moet eerst weten, wat het bezwaar is.

Gods openbaring in de natuur.

In den laatsten tijd is telkens weer naar voren getreden de vraag van den samenhang tusschen de openbaring Gods in de Schrift en die in de natuur. Er zijn er, die de Schrift verklaren willen uit gegevens, die verkregen zijn uit het onderzoek der natuur, en die niet den tegenovergestelden weg volgen. Prof. Grosheide heeft in „N.-H. Kbl.” daarover een artikel gegeven. Om het belang van deze actuele kwestie geven we hier een gedeelte ervan. Eerst stelt de hoogleeraar deze uitspraak als resultaat van nauwkeurige lezing van art. 2 der geloofsbelijdenis:

Er is dus geen twijfel aan of naar Gereformeerd belijden is de bijzondere openbaring Gods noodzakelijk, gaat ze ver uit boven die in de natuur, ja is de openbaring Gods in de natuur alleen op te merken bij het licht van de Heilige Schrift.

Daarna volgt:

En het is wel noodig, dat in den tegenwoordigen tijd in het oog te houden.

Immers het niet te loochenen feit, dat we God kennen uit de natuur heeft in den strijd onzer dagen geleid tot opvattingen, die zeker met onze belijdenis in strijd komen.

Men geeft aan de openbaring Gods in de natuur, om niet te zeggen aan de natuur, een zelfstandige waarde om God en Zijn werken te leeren kennen en

slaaf tot een teeken gezet. Het teekent ons den vollen, rijken Christus, in zijn drievoudig ambt.

Allereerst is het profetisch, dit teeken. Het legt vast de groote waarheid, dat Christus' handen op het oogblik, dat ze gebonden werden, nog bezig waren te heelen. De wereld heeft haar heil-meester gebonden. Jezus' handen zijn niet meer gewasschen na dit oogenblik. Toen hij stierf, kleeftde aan zijn hand meer dan zijn eigen bloed; ook het bloed van een priesterlaaf had die handen rood gekleurd. Jeruzalem zal Jezus niet meer zien. Maar hij laat het hoofd van Malchus achter. Kafas zal van dat hoofd veel last hebben. Als het straks heet, dat Jezus' discipelen hem gestolen hebben, dan hebben de slaven natuurlijk „ja” te knikken.

Maar het hoofd van Malchus is erger dan een grijs voor Kafas; het vraagt hem zoo stil weg: geloof Uwe Eminentie het zelf? Dat hoofd profeteert; het zegt: deze heeft niets kwaads gedaan. En dan — wie ziet hier zijn Koning niet? Hij wijst het mes van zijn vurigen discipel terug en geneest den vijand, die een stok tegen hem zwaaid; nu is het Kafasteeken vervuld. O Jeruzalem, zie uw Koning! Ge zult Barabbas loslaten; en die man loopt plompweg over grooten en kleinen heen. Maar Jezus cureert voorzichtig een slaaf, al is de wonde net zoo klein als de man zelf. Zoo'n gekrookt riet, dat de menschen breken. Hij zorgt er voor. Hij onderscheidt scherp tusschen lastgever en knecht; straks zal Jezus den heer van dezen slaaf zonder antwoord laten staan; maar den slaaf geneest hij voorzichtig. En is hij geen Priester? Zie, hoe Zijn handen in het uur der offerande onbevlekt zijn. Willekeur was er bij de vijanden, die aanvielen, en de vrienden, die verdedigden wilden. Maar Christus houdt zich ver van die eigenwilligheid. Hij heeft een bestraffend woord tegen Petrus en een liefdedaad voor den vijand. Zoo heeft Christus Zijn ambtelijke bediening gesteld tegenover menselijke ambtsverkrachting. De zwaarden en stokken, van Kafas en

meent, dat die werken des Heeren uit de natuur zonder de Schrift zijn op te maken.

Zoo leert de belijdenis het niet. Ja maar, zoo zegt men, de werkingen der natuurkrachten kan ik toch slechts uit de natuur leeren kennen. Daarover zegt de Schrift niets. Hoe plant en dier groeien, zich ontwikkelen, kan ik alleen te weten komen door nauwgezette waarneming. Dit leert me het werk Gods kennen en met den Bijbel kom ik daarbij niet in aanraking. Hoogstens zegt hij mij, dat God planten en dieren heeft geschapen en nog steeds onderhoudt, maar dat verandert niets aan het feit, dat hun levensgedragingen steeds dezelfde blijven. Nog meer geldt dat alles van de krachten der natuur die we scheikundige eigenschappen of natuurwetten noemen. Dat gaat alles altijd door. Ik kan de omstandigheden maken en dan werkt onafwijsbaar een bepaalde kracht. Daar heeft geen geloof of ongeloof iets mee uit te staan, het is steeds hetzelfde. Alleen de geloovige kan aanvaarden, dat de oorsprong van alle kracht in God ligt, maar dat heeft niet met het bestudeeren van de altijd zichzelf gelijk blijvende werkingen niets te maken. Met het Woord Gods heb ik me hoogstens op te houden, als ik welen wil, hoe de krachten mogen worden gebruikt. Maar dat gebruik maken is heel iets anders dan het kennen van de krachten zelf.

We gelooven toch, dat de dingen niet aldus mogen worden voorgesteld.

Zeker, dat stellen we gaarne voorop: nauwgezette studie der natuur blijft ten allen tijde eisch. Zegt niet de Schrift: De werken des Heeren zijn zeer groot, zij worden gezocht van allen die er lust in hebben?

Maar, en daar komt het op aan, wie geloof, dat de natuur een openbaring Gods is, wie in haar een werk Gods wil aanschouwen, is met het waarnemen der werkende krachten niet gereed. Immers, hij heeft waargenomen, wat er geschiedt in een natuur, die onder den vloek ligt.

Zeg nu niet, dat we daar immers nooit boven kunnen uitkomen en dat al het andere ijdele bespiegeling wordt, waarvan niemand ooit kan nagaan, of het waar is.

De mensch hoort ook tot de natuur. En van zijn lichaam en zijn ziel zegt de Schrift wel iets.

Dier en plant hooren ook tot de natuur. Ook van hen spreekt de Schrift en wie uit de waargenomen werkingen wil opklimmen tot het wezen, kan de Schrift niet missen.

Zelfs van de krachten der natuur spreekt de Schrift, en zoo geldt daarvan hetzelfde.

Alleen de ongelovige kan zeggen, in dat hoogere, dat achter de gewone verschijnselen ligt, geen belang te stellen. Hij stelt er geen belang in, omdat hij er niet aan geloof.

Maar wie in de natuur een openbaring Gods opmerkt, zegt het anders, die zal ook over deze openbaring de Schrift hooren en met de Schrift tot dat hoogere trachten op te klimmen.

Hier wordt het gereformeerde standpunt uiteengezet en wordt dus aan alle belijders in de Geref. kerken voorgedragen, wat hun eigen geloofsbelijdenis hun als consequentie doet zien.

Het is goed, dat men voor eenig onderzoek van ondergeschikte details, eerst deze gemeenschappelijke basis aanvaardt. Want het is niet waar, wat ik onlangs iemand in de pers zag beweren, dat de gereformeerde kerken de christelijke, gereformeerde, natuurkundigen van zich vervreemden door Assen. Men vervreemdt hen eerder door dit onderdeel van hun eigen belijdenis niet in alle kracht te doen spreken en als uitgangspunt, waarover men het altijd eens geweest was, te handhaven.

V.

Zedekia en Christus en de slaven.

Gelijeden hebt naar Mij niet gehoord om vrijheid uit te roepen een iegelijk voor zijn broeder en een iegelijk voor zijn naaste....

Jeremia 34:17.

En hij maakte zijn oor aan en heette hem. Lucas 22:51.

God maakt geschiedenis; dus zijn er geen toevalligheden. Er ligt goddelijk perspectief ook in een schijnbare nietigheid als de hechting van het oor van Malchus. Want Malchus — we zeiden het reeds — was een slaaf. En God zorgt ook voor het recht der slaven. Om het onrecht, aan de slaven aangedaan, is Davids huis ontrooft en een afgehouwen tronk geworden. En nu is het Davids zuivere Zoon, die tegenover een slaaf Gods strikte recht bedient en zoo de verzoening en de zuivering brengt in Davids huis.

Kent ge Zedekia? Hij was de laatste koning uit Davids geslacht. Toen hij eens in de benauwdheid zat, heeft hij met zijn rijksgrooten plechtig aan de slaven de vrijheid beloofd. Dat was zijn plicht. De wetgeving van Mozes had uitdrukkelijk bepaald, dat de armen, die uit geldnood zich als slaaf hadden moeten verkoopen, niet altijd in slaavernij mochten worden gehouden. Na zeven jaar moest hun de vrijheid hergeven worden; God wilde dat, penerzijds om het verleden, anderzijds ook om de toekomst. Om het verleden — want was het volk Gods zelf niet eenmaal een slaaf-volk geweest in Egypte en moest de uitredding uit dat slavenhuis van Egypte niet altijd haar weerspiegeling vinden in de invrijheidstelling van Abra-

Herhaaldelijk wordt geklaagd, dat de gereformeerden tegenwoordig de mystiek in den ban doen, en van de werkingen van Gods Geest niet meer weten willen, omdat ze alles, wat daarvan verteld wordt, als „zieligheid” verwerpen.

In deze klacht hebben de Kersten, Zandt, Wisse, Geelkerken, Fraanje, Korpelaar en voorts anderen een zekere eenstemmigheid onder elkander gevonden.

Weerleggen hant niet; want Lothario moet toch doen, wat men gewoonlijk zegt, dat Barbertje moet. Wel kan het zijn dat hebben, af en toe te laten bemerken, dat de gereformeerden niet tegen de christelijke mystiek zijn, maar tegen de aanwending van dien mooien naam op wat in werkelijkheid hem niet verdient.

Een voorbeeld daarvan geeft het pas verschenen Jaarboekje v. d. Chr. Geref. kerk. Onder het hoofd: „Een zeldzame brief” geeft een medewerker in het „mengelwerk” een brief van „zuster D. aan zuster B. over mevrouw E.”. De schrijver vond den brief zoo „aangenaam”, dat hij tot publicatie besloot.

Mevrouw E. was ziek, en in die dagen van ziekte tot volle ruïnte gekomen inzake het leven des geloofs. Daarvan wordt nu iets verteld.

Een enkele greep zij ons veroorloofd.

Eerst lezen we:

Zooals je weet, was mevr. E. ziek. Ze lag dus te bed, toen we kwamen. We hadden niets van onze komst geschreven.

Toen we echter op de slaapkamer bij haar kwamen, was het eerste wat ze riep: „Dag lieve D., ik wist dat je zoudt komen; de Heere heeft het mij van morgen bekend gemaakt. Want ik had zoo'n innige zielsbegeerte naar je, dat ik den Heere gevraagd heb of je komen mocht. De Heere heeft me nog niets geweigerd, lieve D., maar Hij vervult al mijn begeerten.”

Hier wordt over „beloften” gesproken op wat lichtvaardige wijze. Dat de tijd der bijzondere openbaringsbeloften voorbij is, en alleen naar Zondag 45 het gebed moet worden ingericht, om van verhooring verzekerd te zijn, wordt wel beleden, maar in de praktijk duizendmaal verloochend. En met ronde woorden zeggen, dat het zó niet moet, durft meer dan één niet. Toch blijkt telkens, hoe los de gronden zijn van deze verzekerdheid; en het gegoochel, dat te zien komt, als iemand niet krijgt, wat hem, naar hij meende, van Godswege „beloofd” was, is vaak weerzinwekkend. Ik heb een vrouw gekend, die op haar ziekbed „zeker wist”, dat ze sterven zou; de Heere had het haar daar bij dien en dien stoel zelf gezegd. Toen ze weer op visite ging, werd er natuurlijk van gemaakt, dat ze zou sterven aan de zonde.... Waarom leert men de menschen niet bidden, zooals de bijbel het wil?

Vervolgens:

Ze heeft dagen en nachten liggen worstelen in de verootmoediging, zoodat haar lichaam schier bezweek, totdat de Heere Jezus haar verscheen als de Man van Bozra met kleeders, die met bloed besprengd waren, en haar een blik gaf in den verlossingsweg met deze woorden: „Ik heb de pers alleen getreden.” En toen ze in die zalige ontdekking van den Heere Jezus, Hem te voet wilde vallen, sprak Hij tot haar: „Raak mij niet aan”. Toen zag zij dat er een groote kloof tusschen haar en den Heere Jezus was. Maar ze had het oog maar op dien dierbaren Jezus geslagen en Hij lokte haar met de lieflijkste namen en leidde haar in, in het Hooghied.

hams kinderen na korte dienstbaarheid? En dan de toekomst! Eens zou de Messias komen, om in den meest uitgebreiden zin den gebonden vrijheid uit te roepen. De vrijlating van de slaven was een adventsleeken; een messiaansche belofte. Maar Zedekia, de laatste koning uit Davids huis, hij mocht al in zijn benauwdheid aan de slaven hun recht hebben in uitzicht gesteld, toen de nood geweken was, had hij zijn woord gebroken. De slaven waren weer onder het juk der groote heeren gesteld. Het Messiaansche licht, dat even in Zielen van slaven schemerde, was weer gedooft, en dat nog wel door een koning, die het zich een eer had moeten rekenen de glorie van Davids dynastie enkel en alleen in het messiaansche te doen zien.... Het kwaad, den slaven aangedaan, was zó schandelijk, dat Jeremia 34 uitdrukkelijk aankondigt, dat de ballingschap erom komen zal. Toen Zedekia in ballingschap ging, blind en beroofd van kinderen, toen is Davids huis gestruikeld over de slavenlijven, die onder de voeten van Davids zoon Zedekia waren in het slijk getrapt. Om die slaven beroerde God de aarde (vs 17).

Maar van Malchus' oor daagt nu de vrede over de volkeren.

Aanbid uw Koning, Jeruzalem. Jezus Christus is de ware zoon van David. Werd Davids huis ten val gebracht, om het massale onrecht, de slavenklasse aangedaan, Jezus doet den slaaf van den laatsten hoogepriester van het Oude Verbond recht, recht; recht, ook tegenover Petrus, dien rijksgroote in het Nieuwe Testament. Malchus is ten teeken gezet. Het Messiaansche licht breekt ook tot slaven door. Christus verzoent Davids huis. Zedekia brengt de tyrannie in Davids huis en zit om gediend te worden; Christus brengt gerechtigheid en vrede in Davids huis en komt om te dienen en zijn ziel te geven, een rantsoen ook voor slaven.

K. S.